

Tiesāšanās izdevumi.

Tiesu prakse

26.09.2014. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments izskatīja atbildētāja kasācijas sūdzību par apgabaltiesas papildspriedumu prasībā par atstādināšanas no darba atzīšanu par spēkā neesošu un vidējās izpeļņas par darba piespiedu kavējuma laiku piedziņu.

KRISTĪNE ZĪLE, zvērinātu advokātu biroja “Raidla, Lejiņš & Norcous” zvērināta advokāte

Lietas būtība

Ar rajona tiesas spriedumu prasītāja prasība tika apmierināta daļēji: darba devēja rīkojums par prasītāja atstādināšanu no darba atzīts par spēkā neesošu; no atbildētājas prasītāja labā piedzīta vidējā izpeļņa par darba piespiedu kavējuma laiku, ieturot no šīs summas likumā noteiktos nodokļus un ar lietas vešanu saistītos izdevumus; prasītājam atzītas tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no piedzītās darba samaksas (vidējās izpeļņas) pēc nodokļu ieturēšanas; no atbildētāja par labu valstij piedzīti tiesāšanās izdevumi – valsts nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi. Pārējā daļā prasība noraidīta. Tiesa arī noteica nekavējošu izpildi spriedumam daļā par darba samaksas piedziņu. Pēc prasītāja lūguma izsniegts izpildu raksts sprieduma izpildei šajā daļā. Spriedums tika pārsūdzēts kā apelācijas, tā kasācijas kārtībā un

Latvijas Republikas Augstākās tiesas (AT) Senāta Civillietu departaments apelācijas instances spriedumu atcēla. Izskatot lietu atkārtoti, apgabaltiesa ar spriedumu prasītāja prasību pret atbildētāju par rīkojuma atzīšanu par spēkā neesošu un vidējās izpeļņas par darba piespiedu kavējuma laiku piedziņu noraidīja pilnībā un no prasītāja par labu atbildētājam piedzina tiesas izdevumus un ar lietas vešanu saistītos izdevumus. Ievērojot, ka ar spriedumu apgabaltiesa netika izlēmusi atbildētāja pieteikto lūgumu par sprieduma izpildes izdevumu piedziņu, tika taisīts papildspriedums, ar kuru pieteiktais lūgums tika noraidīts. Ar kasācijas instances rīcības sēdes lēmumu tika atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar prasītāja un atbildētājas kasācijas sūdzībām par apgabaltiesas spriedumu, bet ar Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas lēmumu tika ierosināta kasācijas tiesvedība sakarā ar atbildētāja kasācijas sūdzību par papildspriedumu.

Lietā nav strīda, ka prasību apmierinošajam rajona tiesas spriedumam daļā par vidējās izpeļņas piedziņu bija noteikta nekavējoša izpilde un ka atbildētājs samaksāja ar minētā sprieduma izpildi saistītos izdevumus. Tāpat lietā nav strīda, ka nekavējošai izpildei pakļautais tiesas spriedums

likumīgā spēkā nestājās un galīgais nolēmums strīdā pēc būtības ir par prasītāja prasības pilnīgu noraidīšanu.

Civilprocesa likuma (CPL) 41.panta 1.daļā daļā noteikts, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Atbilstoši CPL 33.panta 2.daļai

tiesas izdevumi ir:

- valsts nodeva;
- kancelejas nodeva;
- ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

CPL 39.panta 1.daļā ir izsmeļoši uzskaitīti ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu veidi un 4.punktā ir minēti ar tiesas sprieduma izpildi saistītie

---

Ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespiež no prasītāja par labu atbildētājam

---

izdevumi, kas vēl sīkāk ir paskaidroti CPL 566.pantā. Tādējādi no iepriekš minēto normu satura izriet, ka ar tiesas sprieduma izpildi saistītie izdevumi ir tiesas izdevumi, kuru atlīdzināšana paredzēta CPL 41.pantā.

Civillietu departaments secināja, ka apelācijas instances tiesas atziņa, ka atbildētājas samaksātie ar tiesas sprieduma izpildi saistītie izdevumi neietilpst to izdevumu sastāvā, kas minēti CPL 39.panta 1.daļas 4.punktā un būtu piedzenami 41.panta kārtībā,

ir acīmredzamā pretrunā ar minētajās normās noteikto. Tāpat Civillietu departaments norādīja, ka CPL 41.panta 1.daļas 1.teikums imperatīvi noteic tiesas pienākumu piespriest pusei, kuras labā taisīts spriedums, visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Tātad pamats izdevumu atlīdzināšanai ir attiecīgās puses labā taisīts tiesas spriedums. Nekādiem citiem apstākļiem šajā gadījumā nav nozīmes, jo tiesas izdevumu apmērus reglamentē valsts un to maksāšanas pienākums un kārtība nav atkarīga no lietas dalībnieka subjektīvām vēlmēm.

tība nav atkarīga no lietas dalībnieka subjektīvām vēlmēm.

Bez tam Civillietu departaments vērtēja arī nekavējošas sprieduma izpildes jēdzienu, atzīstot, ka ar sprieduma nekavējošu izpildi CPL 205.panta izpratnē saprot iespēju to izpildīt saprātīgi īsā termiņā pēc pasludināšanas, negaidot tā stāšanos likumīgā spēkā, nevis to, ka jau nākamajā mirklī tūlīt pēc sprieduma pasludināšanas piedzinējam ir jābūt saņēmušam izpildījumu.

CPL paredzētā iespēja dažu kategoriju lietās noteikt tiesas sprieduma nekavējošu izpildi (CPL 205.pants) ir izņēmums no 204.pantā ietvertā vispārīgā noteikuma, ka spriedumu izpilda pēc tā stāšanās likumīgā spēkā.

Izpildu rakstu rajona tiesas sprieduma piespiedu izpildei prasītājs pieprasīja un tiesas kancelejā saņēma saīsinātā sprieduma pasludināšanas dienā 06.05.2011. Savukārt 11.05.2011. (3.darba dienā pēc saīsinātā sprieduma pasludināšanas) zvērināts tiesu izpildītājs jau vērsās pie atbildētāja ar paziņojumu par pieņēmumu izpildīt tiesas spriedumu, tas izpildīts 12.05.2011. Šādos apstākļos, kā atzina Civillietu departaments, nav nekāda pamata uzskatīt, pirmkārt, ka atbildētājs ir kavējies izpildīt spriedumu, otrkārt, ka sprieduma izpildes izdevumu rašanās pamatā ir atbildētājam neattaisnotā kavēšanās, jo atbildētājam nemaz nebija dota iespēja tiesas spriedumu izpildīt saprātīgā termiņā.

Ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanas jautājums analizēts arī Civillietu departamenta 31.10.2014. spriedumā. Ar šo spriedumu atcelts apelācijas instances spriedums daļā, ar kuru noraidīts prasītāja lūgums atlīdzināt ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu sakarā ar pretprasības noraidīšanu.

Prasītājs cēla prasību pret atbildētāju par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un atlīdzības piedziņu par darba piespiedu kavējumu, par savlaicīgi neizmaksātās ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma samaksas un likumisko kavējuma procentu piedziņu, savukārt atbildētājs cēla pretprasību pret prasītāju par pārmaksātās ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma samaksas piedziņu. Lietā prasītāja celtā prasība apmierināta daļēji, bet pretprasība noraidīta.

Prasītājs lūdza atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus sakarā ar

pretprasības noraidīšanu. Apelācijas instances tiesa spriedumā norādīja, ka prasītāja pilnvarotā pārstāvja arguments, ka CPL 44.panta 3.daļa ir attiecināma arī uz gadījumiem, kad pretprasība tiek noraidīta, un tādā gadījumā saskaņā ar CPL 44. panta 3.daļu un šī panta 1.daļas 1.punkta "a" apakšpunktu prasītājam ir tiesības saņemt atlīdzību par advokāta palīdzības izdevumiem, bet ne vairāk kā 30% no noraidītās pretprasības summas, neatbilst CPL 44.pantam.

CPL 44.pants lietas vešanas izdevumu piedziņu saista ar prasījumu apmierināto daļu un neparedz, ka prasītājam atlīdzināmo izdevumu apmērs par advokāta palīdzību ir saistīts ar pretprasības pilnīgu vai daļēju noraidīšanu. Savukārt Civillietu departamenta ieskatā šāds viedoklis nav atzīstams par pareizu. CPL 44.panta 3.daļā noteikts, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam un minētajā tiesību normā tik tiešām netiek lietots jēdziens "pretprasība", bet gan "prasība". Taču nav pamata tik sašaurinošai minētās tiesību normas tulkošanai, jo apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā pretprasības institūta būtību.

CPL 136.panta 2.daļā noteikts, ka pretprasību ceļ atbilstoši prasības celšanas vispārīgajiem noteikumiem, no kā secināms, ka pretprasība faktiski ne ar ko neatšķiras no prasības, izņemot, ka tai jāatbilst CPL 136. panta 3.daļā noteiktajam un ka tā izskatāma vienā procesā ar sākotnējo prasību. Citus ierobežojumus par pretprasību CPL normas neparedz. Procesuāli nianse ir tikai tā, ka pretprasībā sākotnējās prasības atbildētājs kļūst par prasītāju (pretprasītāju), bet prasītājs - par atbildētāju.

Līdz ar to Civillietu departaments atzina, ka ir pareizs kasācijas sūdzībā izteiktais apgalvojums, ka CPL 44.panta 3.daļā noteiktais attiecas arī uz pretprasību.

Civilprocesa likums

41.pants. Tiesas izdevumu atlīdzināšana

(1) Pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam — proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta. Valsts nodeva par blakus sūdzību par tiesas lēmumu, pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas jaunu izskatīšanu lietā, kurā taisīts aizmugurisks spriedums, netiek atlīdzināta.

[...]

44.pants. Ar lietas vešanu saistītie izdevumi un to atlīdzināšana

[...]

(2) Ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

(3) Ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

[...]